

The image features a central, stylized face constructed from a complex arrangement of green and blue circuit boards, microchips, and server components. This face is set against a background of vertical server racks filled with various electronic modules and cables. The overall aesthetic is high-tech and digital, with a color palette dominated by dark greens, blues, and metallic tones. The lighting is dramatic, highlighting the intricate details of the circuitry.

Big Mother

teatri peatoetaja

155. hooaeg

MÉLODY MOUREY

Big Mother

AJAKIRJANDUSLIK TRILLER KAHES VAATUSES

Tõlkija Indrek Koff

Näidendi „Big Mother“ originaallavastus jõudis lavale teatris

Théâtre des Béliers parisiens 7. veebruaril 2023

Vanemuise lavastuse loomisel on kasutatud originaallavastuse eeskju.

Originallavastuse meeskond:

Lavastaja Mélody Mourey

Stsenograaf Olivier Prost

Valguskunstnik Arthur Gauvin

Kostüümikunstnik Bérengère Roland

Helilooja Simon Meuret

Videokunstnikud Édouard Granero, Laure Cohen ja Emmanuelle Buchet

Assistent Clémentine Kosh

Lavastaja Robert Annus

Kunstnik Liina Tepand

Valguskunstnik Kaspar Aus

Videokunstnik Juho Porila

Muusikaline kujundaja Kalev Kääpa

Koreograaf Matthew James Jordan

AI-piltide ja fototööstuste autor Katrin Leement

Tekstikonsultant Kerttu Piliste

Inspitsient Liisa Jurtom

ESIETENDUS 14. SEPTEMBRIL 2024 SADAMATEATRIS

NÄIDENDI AUTORIÕIGUSI VAHENDAS EESTI TEATRI AGENTUUR

Osades:

Julia Robinson

MARIA ANNUS

Alex Cook

PRIIT STRANDBERG

Kate Blackwell; Colman; Julia ema; Jackson; Pangateller; Mona; Kohtunik

MARIKA BARABANŠTŠIKOVA

Rose Green; Emily; Penny Jones; Lizzie; Teenindaja

LINDA PORKANEN

Owen Green; Advokaat

JÜRI LUMISTE

Peter Gould; Ethan; Howard Mercer; Bobby Jack; Ronald

REIMO SAGOR

Charlie Pescheux

HANNES KALJUJÄRV

Suzie Geller

KRISTIN PRITS

Joe Cook

AIVAR TOMMINGAS

Trupp tänab abi eest Tiit Hennostet

Méloody Mourey

(sünd. 1989) on prantsuse näitleja, dramaturg ja lavastaja.

Mourey teadis juba lapsepõlves, et tahab saada näitlejaks. Ta pandi umbes 6-aastaselt näiteringi, alates 15. eluaastast jätkas näitlejaõpet Touloni konservatooriumis, hiljem Pariisis. Lisaks on ta õppinud poliitoloogiat ja psühholoogiat. Tema esimene näidend oli totalitaarsest võimust rääkiv düstopia *Terminus* (2016), milles osales ka näitlejana.

Mourey on kolme näidendi autor ja lavastaja: „Hullud konnad“ (*Les Crapauds fous*, 2019), „Hiiglaste võidujooks“ (*La Course des géants*, 2021) ja „Big Mother“ (2022) ning on nende lavastuste eest kokku teeninud 10 Molière'i teatriauhinna nominatsiooni. Neist neli nominatsiooni pälvis ta lavastuse „Big Mother“ eest: erateatri preemia, tänapäeval elava prantsuse näitekirjaniku preemia, erateatri lavastaja preemia ning kunstnikupreemia.

Les Crapauds fous räägib tõestisündinud loo kahest poola arstist, kes päätsid 1940ndatel oma petuskeemiga tuhandeid elusid. Näidendi kirjutamise impulsiks oli juhuslikult avastatud ajalooline fakt, mis autorit mitmeks kuuks kummitama jäi, ning soov uurida, mida võivad tunda salajased kangelased, kes võimatus olukorras kõigi takistuste kiuste tegutsevad.

Näidend *La Course des géants* võtab vaatluse alla ühe ameerika mässaja loo ja põimib selle 1960ndatel aastatel USA kosmosesse pürgimisel asetleidnud sündmustega. Mourey teadis näidendi kirjutamise eel, et soovib käsitleda elumuutvaid kohtumisi ning seda, mida ollakse valmis ohverdama unistuste täitmise nimel. Produtsendi soovitusel valis ta selleks kosmosetemaatika.

Näidendi *Big Mother* algimpulss tuli kaasaja ühiskondlikest sündmustest, mis on seadnud küsimuse alla inimkonna suhte tõe, demokraatia ja vaba tahtega. Täpsemalt tõukus Mourey Cambridge Analytica

skandaalist. Väidetavalt töötles ettevõtte Cambridge Analytica miljonite Facebooki kasutajate isikuandmeid nende teadmata, lõi valeinfo levitamise kampaaniaid ning soodustas seeläbi Brexiti toimumist ning Donald Trumpi valimisvõitu. Lisaks soovis Mourey kirjutada pühendunud ja oma töösse kirglikult suhtuvatest uurivatest ajakirjanikest, kes peavad oma erimeelsused kõrvale jätma, et libauudistest kubisevas keskkonnas leida üles tõde ja see päevavalgele tuua. Teda inspireerisid ka filmižanris loodud ajakirjanduslikud trillerid nagu „All the President’s Men“ („Kõik presidendi mehed“, 1972), „The Pelican Memorandum“ („Pelikani memorandum“, 1992) ja „Spotlight“ („Päevavalge“, 2015).

Kõigis kolmes näidendis peavad Mourey loodud tegelased valima isikliku ja üldise hüvangu, ideaalide ja armastuse vahel, nähes vaeva oma valikute tagajärgedega toimetulekul. Mourey ei pea end loojana optimistiks, äärmisel juhul on ta optimist üksikisiku suhtes ja ühiskonda suhtub pigem pessimistlikult. Kuigi tema näidendites esineb ka koomilisi elemente, ei püüa ta naljakaid stseene kirjutada teadlikult – pingelistes, väljapääsmatuna näivates olukordades, mille lahendamine tundub võimatu, pääseb huumor loomulikul moel valla. Ta kasutab oma teostes filmilikke võtteid, kuna need pakuvad suuremat loomingulist vabadust nii kirjutamisel kui lavastamisel. Tema lavastused mõjuvad filmilikult tänu lühikestele stseenidele ja pidevale tegevuspaikade vaheldumisele, samuti esineb loos vahel kõrvalepõikeid ja *flashback*’e.

Kerttu Piliste

Vandenõuteooriate põnev maailm

Vandenõud ja vandenõuteooriad on ilmselt midagi inimühiskonnale väga omast, neist võib rääkida nii antiikühiskonna kui ka tänapäeva maailma kontekstis. Meenutagem vaid Julius Caesari mõrva ja tema läbi ajaloo labürintide meienigi jõudnud hüüatust: „Ka sina, Brutus!“ Läbi aegade on paljud vandenõud ja vandenõuteooriad olnudki seotud poliitikaga, ent see pole siiski ainus sfäär, kus neid kohata võib. Varasemate aegade vandenõudest või vandenõuteooriatest ei tea me kuigi palju, sest tol ajal puudus tänapäevane kommunikatsiooniruum, kus info kulutulena levib, seda asendasid pigem suuliselt edasi kandunud kuulujutud. Keskaja vandenõuteooriate illustreerimiseks tuuakse sageli ka nõiaprotsesse, kus kellegi süüdistuste abil mõisteti inimene süüdi mustas maagias või saatana teenimises.

On märgatud, et vandenõuteooriad saavad hoogu just erinevate kriiside ajal, sest kriisidega kaasnev hirmu ja segaduse õhkkond vajab lahti seletamist. Erinevad katastroofid ja konfliktid on vesi vandenõuteooriate veskile. Pärast Prantsuse revolutsiooni toimunud ühiskondlikke ümberkorraldusi sündisid näiteks vandenõuteooriad, mis räägivad vabamürlaste, illuminaatide ja jakobiinide kurjadest plaanidest. Paljud neist teooriatest ajavad oma võrseid ka tänapäeval, aeg-ajalt seostatakse nende salaühingutega ka kaasaegseid mõjukaid poliitikuid või muid kuulsusi.

Väga levinud on vandenõuteooriad, mis on seotud juudi rahvusega, ka nende teooriate juured on juba sajandite taga, tihti õigustati nende teooriatega juutide vastu toime pandud vägivalda ja progromme. Üks tuntumaid vandenõuteooriaid räägib „Siioni tarkade protokollidest“, kus „paljastatakse“ juutide vandenõu valitseda tervet maailma, esmakordselt ilmus see 1903. aastal Peterburi ajalehes Znamja. See teooria levis Venemaalt väga kiiresti üle maailma. Venemaalt on pärit ka palju muid vandenõuteooriaid, näiteks levisid Venemaal pärast Tšernobõli tuumakatastroofi teooriad, et õnnetuse taga on USA, teisalt aga hakkasid Leedus, Ukrainas ja Valgevenes ringlema lood, kus süüdistati Venemaa võime tahtlikus genotsiidis nende rahvaste vastu. Loomulikult sünnitas suure hulga vandenõuteooriaid ka Nõukogude Liidu lagunemine, hilisemast ajast näiteks ka allveelaeva Kursk hukkumine. Enamasti tegutsesid neis lugudes loomulikult Venemaa vastased pahatahtlikud jõud.

Ka USA on olnud viljakas paik erinevate teooriate sünniks ja levikuks. 19. ja 20. sajandi vahetusel kahtlustati, et USAd proovitakse juhtida Suurbritanniast, seejärel tõstsid pead juudivastased teooriad, pärast teist maailmasõda tekkis aga kommunismihirm, mis kulmineerus makartismiga.

Nimelt algatas vabariiklasest senaator Joseph McCarthy USAs kampaania kommunistliku viienda kolonni vastu, kes levitavad USAs Kremli kommunistlikke ideid ja kelle käsilased tegutsesid rahvusvahelistes organisatsioonides, hiljem oli teooriate keskmes nn Bildebergi grupp, mis koondas erinevate riikide poliitilist ja majanduslikku eliiti ning püüdis sõjajärgset majanduselu paremini organiseerida. Uut kütust vandenõuteoretikute masinavärki lisis kahtlemata USA presidendi John F. Kennedy mõrv 1963. aastal. Paljud ameeriklased kahtlesid Kennedy mõrva uurinud komisjoni töö tulemustes ning asusid ise asja uurima, uskudes, et tõde varjatakse nende eest. Sealt sai alguse sügavalt juurdunud umbusk teadus- ja meditsiinieksperptide vastu, millele lisasid oma osa president Nixon Watergate'i afäär ning erinevad paljastused CIA tegevusest nii USAs kui välismaal. Paljud uskusid, et tegemist on vandenõuga omaenda riigi kodanike vastu. Juba teise maailmasõja järel hakati meediat kahtlustama ajupesuse, ajapikku on need uskumused pigem süvenenud. Kui 20. sajandi lõpus puhkes AIDSi epideemia, mis võttis väga suure ulatuse USA mustanahaliste kogukonnas, hakkasid levima ka rassilise puhastuse teooriad. President George Bush vanemal õnnestus aga 1991. aasta kõnes Lahesõja kontekstist ja eesmärkidest kriipsutada alla sõnapaar „uus maailmakord“, mis vandenõuteoretikute tõlgenduses tähendas globaalset kontrolli maailmas toimuva üle.

Ka Eestis ringlevad erinevad vandenõuteooriad, enamus on siia jõudnud laiast maailmast. Valdkonna tuntuim entusiast on kahtlemata Jüri Lina, kes on kirjutanud hulga raamatuid ja artikleid, pidanud loenguid ja teinud ka filme. Eestiga otseselt seonduvatest vandenõuteooriatest on tuntuimad 1994. aastal hukkunud parvlaev Estoniaga seotud lood. Suurt kõlapinda on leidnud ka COVIDi kriisi ajal vallandunud vaktsineerimisega seotud temaatika.

Valik tuntud vandenõuteooriaid:

- **Maailma valitsemist käsitlevad vandenõud** – teooriad, mis räägivad sellest, et tegelikult valitsevad maailma mingid salaorganisatsioonid või siis teevad need organisatsioonid pingutusi, et maailma oma käpa alla saada.
- **Koroonapandeemiaga seotud vandenõud** – viirust pole olemas või on see kuritahtlikult loodud biorelv.
- **QAnon** – teooria, mille kohaselt juhib USAd grupp, mis koosneb pedofiilidest, satanistidest ja inimsööjatest.
- **Maailmalõpu teooriad** – sellest sündmusest räägivad väga paljud erinevad teooriad. Lõpp saabub tulnukate, asteroidi või millegi muu sarnase tõttu.
- **Ufode saladuse varjamine** – tegelikult on ufod olemas, aga seda varjatakse meie eest.
- **Apollo vandenõu** – USA kosmoselaev Apollo 11 ei laskunud Kuu peale ja seal pole tegelikult keegi käinud.
- **Lameda Maa teooria** – Maa on tegelikult lame, aga seda varjatakse meie eest. Kõik kerakujulise Maa fotod on võltsitud.
- **Holokausti revisjonism** – massilist juutide tapmist pole tegelikult kunagi toimunud.
- **Keemiapilved** – lennukite taga taevas näha olevad valged jooned on kinnitus sellest, et lennukid puistavad mürkkemikaale eesmärgiga mürgitada kliimat või inimesi.
- **Linnud pole tegelikult linnud** – põnev teooria, et linde pole tegelikult olemas, nende asemel lendavad ringi droonid, mille ülesanne on inimesi jälgida.

Ajakirjandus kui neljas võim

Elame meediarohkel ajastul, enamik inimesi tarbib tavalise tööpäeva jooksul mitmeid erinevaid meediaväljaandeid. Meedia informeerib meid maailmas toimuvast ning kujundab ka meie seisukohti. Kuna meedial on inimeste mõtete ja arvamuste kujundamisel väga suur mõju, on seda hakatud nimetama ka ühiskonna neljandaks võimuks. Tänapäeval on aga kontrollitud ajakirjanduse kõrvale kerkinud veel üks globaalselt mõjukas jõud: sotsiaalmeedia, kus info riigipiire ületades liigub väga kiiresti, laialdaselt ja kontrollimatult. Viimastel aastakümnetel on sotsiaalmeedias levitav info üsna jõudsalt vähendanud ajakirjanduse mõjuvõimu.

Vaba ajakirjandust, mis saab rääkida asjadest nii nagu need on, peetakse demokraatliku ühiskonna lahutamatuks osaks. Ajakirjandus peab jagama informatsiooni ning lubama meedia vahendusel levitada erinevaid vaateid. Siiski on ka ajakirjandusvabadusel piirid ning sõltuvalt vajadusest kaitsta oma riigi huve on valitsustel võimalik otsustada, millised materjalid on avalikud ja millised avalikustamise eest kaitstud. Rootsi parlament võttis juba 1766. aastal vastu regulatsiooni, mis on tunnistatud maailmas esimeseks ajakirjandusvabadust toetavaks seaduseks. See sisaldas põhimõtet, mis on kujunenud tänapäeval demokraatlike riikide nurgakiviks: kõigil riigi kodanikel on õigus saada avalikku teavet ja seda levitada, kartmata negatiivseid tagajärgi.

Ajakirjandusvabadus sõltub aga ka ajakirjanduse usaldusväärsusest. Kui ajakirjandus ei suuda usaldusväärselt ja kallutamata elu kajastada, kaovad ka selle tarbijad. Aina enam puutuvad kõik ajakirjanduse tarbijad kokku väärtustega, selleks, et ära tunda, mis on õige ja mis vale, läheb teinekord tarvis põhjalikku detektiivitööd, mida kaugeltki kõigil pole alati võimalik teha. Väärtuste ja infosõja ajastul peab just ajakirjandus seisma hea tõeste uudiste eest – mõõngem, et see pole sugugi kerge ülesanne. Ajakirjanikel on kohustus esitada tõest teavet, kontrollida oma fakte ja allikate täpsust. Mida tõsisem on süüdistus, seda täpsemad ja usaldusväärsemad peavad olema esitatud faktid.

Ajakirjanikud peavad selgelt eristama uudiseid ja arvamusi, mida nad esitavad. Oluline on see, et lugeja saaks oma arvamuse kujundada ise. Uudistesaadet- ja artiklid peaksid seega olema tõesed ja edastatud teave peaks olema kontrollitud ja tõenditega toetatud.

Kuigi ajakirjandusvabadus on üks enamiku demokraatlike riikide põhiväärtusi, on see üle maailma endiselt ohus. Ajakirjanike tööd mõjutavad suurenev rahaline ja poliitiline surve, kontroll,

vägivald ja vangistamine. Alates 2020. aastast on UNESCO Observatory andmetel tapetud maailmas 76 ajakirjanikku, kellele lisanduvad veel väga paljud need, keda on vangistatud või ähvardatud. Ajakirjandusvabadust mõõdetakse indeksiga, hetkel asuvad selle nimekirja lõpus sellised riigid nagu Hiina, Põhja-Korea ja Iraan, samas teeb murelikuks 2017. aastal USAs läbi viidud uuring, kus selgus, et vaid 13% kogu maailma elanikkonnast puutub kokku vaba ajakirjandusega, mida ei piira tsensuur ega poliitilised jõud.

Meediaväljaanded kuuluvad enamasti eraettevõtetele ning omanikel on õigus oma väljaande tegevuse ja sisu üle otsustada. Seega mõjutavad avaldavate uudiste ja arvamuste valikut suuresti ka majanduslikud ja poliitilised huvid ning eesmärk tagada endale võimalikult suur kuulajas- ja lugejaskond.

Suure võimuga kaasneb ka suur vastutus. Selleks, et oma võimu mitte kuritarvitada, on välja töötatud ajakirjanduse koodeks, alljärgnevalt saab lugeda väljavõtet Eesti ajakirjanduseetika koodeksist, mis kehtib alates 1998. aastast.

1. Üldised põhimõtted.

1.1. Demokraatliku ühiskonna toimimise eeltingimus on kommunikatsioonivabadus. Vaba ajakirjandus on selle tingimuse saavutamise vahend ja eeldus.

1.2. Ajakirjandus teenib avalikkuse õigust saada tõest, ausat ja igakülgselt teavet ühiskonnas toimuva kohta. Ajakirjanduse üks peamine kohustus on ühiskonnas kriitiliselt jälgida poliitilise ja majandusliku võimu teostamist.

1.3 Vaba ajakirjandust, kui ta täidab kehtivaid õigusakte, ei tohi mingil moel piirata ega takistada info kogumisel ja avaldamisel.

1.4 Ajakirjanik vastutab oma sõnade ja loomingu eest. Ajakirjandusorganisatsioon kannab hoolt selle eest, et ei ilmuks ebatäpne, moonutatud või eksitav informatsioon.

1.5 Ajakirjandus ei tohi oma tegevusega kellelegi tekitada põhjendamatuid kannatusi, veendumata, et avalikkusel on tõesti vaja seda informatsiooni teada.

1.6. Poliitilist ja majanduslikku võimu ning avalikkusele olulist informatsiooni valdavaid inimesi käsitleb ajakirjandus avaliku elu tegelastena, kelle tegevuse üle on ajakirjanduse tavalisest suurem tähelepanu ja kriitika õigustatud. Samuti käsitleb ajakirjandus avaliku elu tegelastena neid, kes teenivad elatist enda isiku või loomingu eksponeerimisega.

2. Sõltumatus.

2.1. Ajakirjanik ei võta vastu ametikohti, soodustusi, tasu ega kingitusi, mis tekitavad seoses tema ajakirjanikutööga huvide konflikti ja võivad vähendada tema usaldusväärsust.

2.2 Ajakirjanik, kes edastab rahandus- ja majandusalast informatsiooni, ei tohi seda levitada eraviisiliselt ega kasutada isiklikes huvides.

2.3 Ajakirjanik ei tohi olla kajastatava asutuse või institutsiooni teenistuses.

2.4. Toimetuse töötajat ei saa tööalaselt kohustada kirjutama või tegema midagi taolist, mis on vastuolus tema isiklike töökspidamistega.

3. Ajakirjanik ja informatsiooniallikas.

3.1. Ajakirjanik, kogudes materjali avaldamise/edastamise jaoks, peab teatama vestluspartnerile, et ta on ajakirjanik ja millise väljaande/jaama juurest. Soovitav on teatada ka, mille jaoks informatsiooni kogutakse.

3.2. Ajakirjanik ei või kuritarvitada meediaga suhtlemisel kogenematuid inimesi. Enne vestlust selgitatakse räägitu võimalikke tagajärgi.

3.3. Ajakirjanik peab rangelt kinni informatsiooniallikale antud lubadustest ja väldib lubadusi, mida ta ei suuda täita.

3.4. Ajakirjandusel on moraalne kohustus kaitsta konfidentsiaalseid informatsiooniallikaid.

3.5. Toimetus kontrollib, eelkõige kriitilise materjali korral, informatsiooni tõesust ja allikate usaldusväärsust. Ka juhul kui avaldatava/edastatava materjali autoriks ei ole toimetuse töötaja, kontrollib toimetus oluliste faktide tõesust.

3.6. Lapsi tuleb üldjuhul intervjuuerida või temast ülesvõtteid teha lapsevanema või lapse eest vastutava isiku juuresolekul või nõusolekul. Sellest reeglist võib teha erandeid, kui intervjuu kaitses lapse huve või kui ta on niigi avalikkuse tähelepanu all.

3.7. Ajakirjanik hangib heli- ja pildiülesvõtteid ning informatsiooni avalikult. Erandid on lubatud ülekaaluka avaliku huvi olemasolul, kui materjali pole võimalik teisiti hankida.

4. Avaldamisreeglid.

- 4.1. Uudised, arvamused ja oletused olgu selgelt eristatavad. Uudismaterjal põhinegu tõestataval ja tõenditega tagatud faktilisel informatsioonil.
- 4.2. Konflikti sisaldava materjali puhul peab ajakirjanik ära kuulama kõik osapooled.
- 4.3. Ei sobi rõhutada rahvust, rassi, religioosset või poliitilist kuuluvust ega sugu, kui sellel pole uudisväärtust.
- 4.4. Ajakirjandus ei või inimest käsitleda kurjategijana enne sellekohast kohtuotsust.
- 4.5. Enesetappude ja enesetapukatsete uudisväärtust tuleb tõsiselt kaaluda.
- 4.6. Andmeid ja arvamusi konkreetsete inimeste tervisliku (nii vaimse kui füüsilise) seisundi kohta ei avaldata, välja arvatud juhul, kui inimene on andmete avaldamisega nõus või kui niisuguste andmete avaldamist nõuab avalikkuse huvi.
- 4.7. Vanemate vaidlusi laste hooldusküsimuste üle üldjuhul ei kajastata.
- 4.8. Avaldades materjale õigusrikkumistest, kohtuasjadest ja õnnetustest peab ajakirjanik kaaluma, kas asjaosaliste identifitseerimine on tingimata vajalik ja milliseid kannatusi võib see asjaosalistele põhjustada. Ohvreid ja alaealisi kurjategijaid üldjuhul avalikkuse jaoks ei identifitseerita.
- 4.9. Inimese eraelu puutumatust rikkuvaid materjale avaldatakse vaid juhul, kui avalikkuse huvid kaaluvad üles inimese õiguse privaatsusele.
- 4.10. Tsitaatide, fotode, heli- ja videomaterjali kasutamisel originaalist erinevas kontekstis tuleb olla ettevaatlik. Eksitus-ohtlik montaaž, samuti heli või pildi moonutus olgu varustatud asjakohase märke või teadustusega.
- 4.11. Fotod, fotode allkirjad, pealkirjad, juhtlauseid ega saatetutvustused ei või auditooriumi eksitada.
- 4.12. Välisautori poolt loodud ajakirjandusliku materjali sisu, konteksti ja avaldamisaega ei ole hea muuta autori teadmise ja nõusolekuta.

/.../

Näidendis kasutatud nimede ja märksõnade seletusi

Watergate'i skandaal oli poliitiline skandaal, mis põhjustas Ameerika Ühendriikide presidendi president Richard Nixon tagasiastumise. 17. juunil 1972 murdsid viis meest sisse Demokraatliku Partei peakontoris, et parandada sinna ebaseaduslikult paigaldatud pealtkuulamiseseadmeid. Turvamees avastas sissemurdmise, seetõttu arreteeris politsei kõik sissetungijad sündmuspaigal ning leidis ka pealtkuulamiseseadmed. President Nixon otsustas sissemurdmist, lubamatut pealtkuulamist ja dokumentide vargust avalikkuse eest varjata. 1973. aastal avaldasid New York Times ja Washington Post, et peakontoris sisse murdnud meestelt leitud raha pärines president Nixon tagasivalimiskampaania komiteest. 9. augustil 1974 teatas Nixon, et astub ametist tagasi ja ta on seni ainus Ameerika Ühendriikide president, kes on ametist tagasi astunud.

Franklin Delano Roosevelt (1882–1945) oli Ameerika Ühendriikide 32. president (1933–1945). Ta oli erakordselt populaarne riigijuht ning on ainus USA president, kes on neljal korral ametisse tagasi valitud.

Bruce Willis ja „Kuuks meel“

„Kuuks meel“ (*The Sixth Sense*) on 1999. aastal linastunud psühholoogiline põnevik, mille lavastas M. Night Shyamalan. Film räägib probleemsest ja enesestõmbunud poisist, kes näeb vaime ja saab nendega suhelda, teda üritab aidata sarnaseid probleeme kogenud lastepsühholoog (Bruce Willis).

Big data mõiste tähistab suuremahulisi struktureeritud ja struktureerimata andmeid, mille haldamine tavapäraste andmebaasi- ja andmetöötlusvahenditega on raskendatud, kui mitte võimatu. Enamasti ei piisa selliste andmehulkade majutamiseks ühest serverist, termin ise tähistab aga midagi enam kui pelgalt andmemah. *Big data* meetodikaid rakendatakse andmekoguste analüüsiks siis, kui traditsioonilistest andmetöötlusmeetoditest jääb järelduste tegemiseks vajaka. See meetodika võimaldab suurest andmehulgast leida mustreid ja seoseid, mis tavaanalüüsi korral jäävad märkamatuks.

Silicon Valley (tõlkes Räniorg) on USA-s California osariigis San Francisco lahe kagu- ja lõuna-kaldal asuv piirkond. Nime võttis kasutusele ajakirjanik Don C. Hoefler 1971. aastal, et kirjeldada sinna tekkinud suurt hulka infotehnoloogiaettevõtteid. Räni kasutatakse laialdaselt pooljuhtides ja arvutites. Tuntumatest infotehnoloogiaettevõtetest asuvad Silicon Valley's Adobe Systems, Apple, eBay, Google, Hewlett-Packard, Intel, Xerox ja Yahoo!.

Maslow' püramiid on inimesele omaste vajaduste kategoriseerimise ja väärtustamise süsteem. Selle kohaselt on inimvajaduste hierarhia järgmine: füsioloogilised vajadused, turvalisusvajadus, armastus- ja kuuluvusvajadus, tunnustusvajadus ja eneseteostusvajadus.

Pulitzeri preemia on iga-aastane kirjandus-, ajakirjandus- ja muusikaauhind, mida alates 1917. aastast annab välja New Yorgis asuv Columbia Ülikooli erinõukogu

IPCC (*Intergovernmental Panel on Climate Change*) ehk Valitsustevaheline Kliimamuutuste Nõukogu on valitsustevaheline sõltumatute teadlaste nõukogu, kus uuritakse ja analüüsitakse inimtegevuse poolt kiirendatud kliimamuutuse võimalikke tagajärgi nii ökosüsteemidele kui ka inimkonnale. Samuti uurivad IPCC töögrupid kliimamuutuste aeglustamiseks rakendatavaid meetmeid.

MIT ehk Massachusettsi Tehnoloogiainstituut (*Massachusetts Institute of Technology*) on eraülikool Ameerika Ühendriikides. MIT asub Cambridge'is Massachusettsi osariigis. Ülikooli asutas 1861. aastal William Barton Rogers. MIT-is on õppinud suur osa USA astronautidest.

Müncheni ajakirjanike kutse-eetika harta ehk ajakirjanike kohustuste ja õiguste deklaratsioon allkirjastati 24. novembril 1971 Münchenis.

Paul Joseph Goebbels (1897–1945) oli üks Adolf Hitleri lähemaid kaastöötajaid ja Natsi-Saksamaa mõjukamaid poliitikuid. Tähtsa positsiooni sai ta juba Weimari vabariigi ajal NSDAP riigipropaganda juhatajana. Eelkõige on ta aga tuntud aastatel 1933–1945 ametis olnud rahvalgustuse ja propaganda riigiministrina, kes andis iga päev ajakirjandusele juhiseid ning valitses pärast massimeedia tasalülitamist Saksamaa vaimu- ja kultuurielu üle.

Anonymous on anonüümsete aktivistide ja häkkerite rahvusvaheline ühendus, mida peetakse „detsentraliseeritud juhtimisstruktuuriga internetikogukonnaks, mis tegutseb pigem ideede kui käskude järgi“. Anonymousel puudub ametlik liikmeskond ning iga inimene võib selle nime all tegutseda. Anonymouse liikumine tekkis 2003. aasta paiku pildifoorumis, liikumisega seotud inimesed kasutavad avalikult esinedes mõnikord oma isiku varjamiseks Guy Fawkesi maske, mis on inspireeritud romaanist ja filmist „V nagu veritasu“. Anonymousel puudub ühiselt omaksvõetud filosoofia või poliitiline ideoloogia, enamasti seisavad anonid üksmeelselt vastu internetitsensuurile ja toetavad netineutraalsust. Anonymous allkirjastab paljud oma avaldused ja pöördumised järgmise juhtlausega: „Teadmised on vabad. Me oleme Anonymous. Me oleme Leegion. Me ei andesta. Me ei unusta. Eeldage, et me saabume.“ (*Knowledge is free. We are Anonymous. We are Legion. We do not forgive. We do not forget. Expect us.*)

Reddit on Ameerika Ühendriikides tegutsev sotsiaalne uudistevõrgustik. Registreeritud kasutajad saadavad leheküljele sisu: näiteks lingi, tekstipostituse, pildi või video, mille poolt või vastu teised liikmed hääletavad. Rohkem hääli saanud postitused kuvatakse teema alamlehekülje ülaosas ja kui need saavad piisavalt poolthääli, lõpuks ka saidi esilehel.

Edward Snowden (s. 1983) on endine CIA (USA Luure Keskagentuur) ja DIA (USA Kaitseluure Agentuur) töötaja, kes sai vilepuhujana kuulsaks, kui lekitas infot ülisalajase jälgimisprogrammi PRISM kohta. PRISM-i avalikuks tulek põhjustas ülemaailmse skandaali. USA kuulutas Snowdeni tagaotsitavaks, süüdistades teda mitmes kuriteos, sealhulgas riigireetmises ja spionaažis. On tekkinud kaks leeri: üks pool peab Snowdenit reeturiks, kelle üle tuleks kohut mõista, teine pool aga arvab, et valitsusasutuse ebaseadusliku jälitustegevuse paljastajana on ta kangelane ja igati austust väärt.

Kavalehe koostamisel on kasutatud erinevaid internetimaterjale ja raamatut „Varjatud märgid ja salaühingud“ (A. Ventsel, M.-L. Madisson, M. Lotman, Postimehe kirjastus 2023)

Teatrijuht Aivar Mäe

Draamajuht Tiit Palu

Muusikajuht Risto Joost

Balletijuht Jevgeni Grib

Lavastusala Karis Hindriksoo-Pitsi, Maiken Nõmmoja

Pealavameister Rello Lääts

Lavatehniline ala Veljo Rüütli, Raido Kits, Risto Hanneste, Karl Markus Lõhmus, Paap Nõmm

Dekoratsiooniala Marika Raudam, Mait Sarap, Taavi Kask, Innari Toome, Ain Austa,
Andres Lindok, Katrin Pahk, Leenamari Pirn, Jane Aus, Terje Kiho, Armin Luik,
Indrek Ots, Mart Raja, Karmo Kiivit, Einar Pallas

Rekvisiidiala Liina Martoja, Kaie Uustal, Angelika Aun, Mirka Porrassalmi

Jumestusala Anneliis Punnar, Madli Laursoo, Anna Liisa Hõim

Kostüümiala Liisi Ess, Ivika Jõesaar, Triin Isak, Ruth Rehme-Rähni, Külli Kukk, Edith Ütt,
Elli Nõps, Ljubov Guzun, Ivi Vels, Tia Nuka, Kaire Arujõe, Valentina Kalvik, Inkeri Orasmaa,
Irina Medvedeva, Heli Kruuse, Riina Seeblum, Anneli Vassar, Reet Vaga, Olga Vilgats,
Natalja Malinen, Juta Reben, Toomas Vihermäe, Ljudmila Nikolajeva

Riietusala Raina Varep, Anu Kõiv, Kadri Kangur, Katariina Talts, Aive Soosaar

Valgustusala Andres Sarv, Jaanus Moor, Madis Fuchs, Tauri Kõtsi

Heli- ja videoala Andres Tirmaste, Juho Porila, Kalev Kääpa, Indrek Asukül, Andreas Kangur

Kavalehe koostas Anu Tonts

Kavalehe fotod tegi Mailis Vahenurm

Kavalehe kujundas Katrin Leement

Emakeelne kultuur on hindamatu väärtus.

30. detsembril 2006 asutasime Vanemuise Fondi,
et hoida ja toetada Eesti teatrikunsti.
Lubame hea seista fondi käekäigu eest

Olga Aasav, Kalev Kase, Mart Avarmaa, Tartu linn

Vanemuise Fond on loodud teatri töötajate erialase arengu ja koolituse toetuseks. Fondi on võimalik teha annetusi:

SA Tartu Kultuurkapital / Swedbank IBAN: EE092200221011379347, SWIFT: HABAEEX /

SEB Pank IBAN: EE251010102052050006, SWIFT: EEUHEEX

Märksõna: VANEMUISE FOND

Suur aitäh teile Vanemuise fondi poolt:

Olga Aasav, Andrus Ansip, Mart Avarmaa, Alar Kroodo,
Kalev Kase, Mati Kermas, Eero Timmermann,
Tartu linn, Vanemuise advendikontserdil annetajad

Teatri peatoetaja

Aasta toetaja

Koostööpartner

Suvekontserdi peatoetaja

Autopartner

Hotellipartner

Hotellipartner

Grimmipartner

KULTUURIMINISTEERIUM

Kanname elamusi

Kõige mõnusam aeg ootab

 TALLINK

ELAMUSTEKS LOODUD

TOYOTA COROLLA CROSS

Teatrielamuste toetaja
amservauto.ee

AMSERV
TOYOTA ON MEIE HING

MARTELL
COGNAC
FONDÉE EN 1715

TÄHELEPANU! TEGEMIST ON ALKOHOLIGA.
ALKOHOL VÕIB KAHJUSTADA TEIE TERVIST.

Pakume üheskoos enam

**LYDIA
HOTEL**

www.lydia.ee
Ülikooli 14, Tartu

DORPAT

www.dorpat.ee
Soola 6, Tartu

vanemuine.ee